

INTERWIEV MED AGATHE DEVISME IPIUTAQ VED HENRIETTE
RASMUSSEN, KNR.

FILMKLIP BLIVE STILLET TIL RÅDIGHED FOR KNR I FORBINDELSE
MED TEMAUGEN.

AD: Siullermik uiga Kalista naapikkakku ...amma Kalaallit Nunaat ilikkarpara, nuna asiilasoq, siaangasoq kiffaangissuserlu tassunga ilaapput.

HR: Maanakullu maani økologiskiusumik savaateqarfeqarpusi, naatitsisarlusconi takornariartitsisarlusconi:

AD: Aap, naapikkatta uiga savaatilingorusuppoq. Uangalu inooqatigerusukkakku maanga nuunnissara aaliungappara, kisiannilu amma avammut ammarusullunga, mannami avinngarususimalluinnartuuvoq. Taamaalilluta aaliangersimavugut savaateqarfitsinni takornariaqarnermik amma ingerlatsissalluta, avataaneersut maanga inuilaarsuarmut tikilluaqquniarlugit.

HR: Oqaaseq atorpat økologiskimik ingerlatsisugut – AD: tamanna oqaaseq 'sakkortuallaarpoq' oqarsinnaavunga tamanna anguniagaavoq – sapinngisatsinnik økologiskiusumik ingerlatserusuppugut. Soorlu nukissiuupput diesel annikinnerpaaffianiitinniarsaraarput. Tamannalumi kalaallit nunaanni amerlaqisutigut atorneqarpoq – uagulli seqernup kissaanik tigooraasussanik pisiortorsimavugut aammalu anorisaatisisimalluta. Tamaani seqinnertaqimmat anereqartarlunilumi nukissamik pissaqarluartarpugut. nukissaq pissarsiarput batterinut toqqortorniartarpaput, sipaartarlutalu.

HR: Aamma eqqakkasi katersortarpasi ?

AD: Maani avinngarusimasumi eqqagassatigut soorunami nammineq isumaginiartarpagut. Immikkoortitertarpagut – ikuallatassat annikillisinniarlugit, saviminernit igalaamerngillu maskinatsinnik naqittarpagut toqqortarlutigillu, ikuallagassat annikittunnguannortarpagut – kisianni økologiskiuvinngilagut tassami plastik amma ikuallattaratsigit. Aallamilli periarfissaqanngilagut.

[Nerisassat sinnikui issumik nersutillu anaannik akoorlugugit naggorissaatiliarineqartarput]

HR: Piffissaq qanoq annertutigisoq atorsimavisiuk savaateqarfik manna nappartinniarlugu?

AD: Oqarsinnaavugut naammassinngisaannarpugut mannali tikillugu ukuit qulit atorpagut. 2005-mimi tiguarpugut ukiullu siulliit salippaprut torersarlugulu ukiukkut qimattarlutigu. Manna 1950'ikkunnili savaateqarfinngorsimavoq. Kisianni narsaatit ujaraqartorujussuupput aqqusineqanngilarlu – aamma imerterutissanik imermut ruujoreqarsimanngilaq – aasaanerani tamakku suliarisimavagut. 2009-milu aatsaat maanni ukiisinnaalersimalluta.

HR: Agathikkut Kalisatlu arlalinnik nersornaatisimapput:

Siulleq - -eqqaamanerlunngikkuma 2011-mi pivarpugut – tupaallaatigeqisatsinnik Grønlandsbankenip entreprenør prisinnatsippaatigut. Tamanna qiimaallaatigisimaqaarpugut.

Allat nersornaatisiagut qinnutigi neqartuusimappugut.

Uppererpiannngikkaluarlugit pisinnaallutigit qinnutigisimavagut – tassa Brugsenip nersornaasiuttagaa, aamma Naalakkersuisut Namminersorlutik oqartussat avatangiisinik atorluaanermut nersornaasiuttagaat.

Brugsenip nersornaasiuttagaa ooritalik Hotel Arcticilu avissimavarput, Hotel Arcticimillu pinnaqateqarnerput tulluusimaarutigeqaarpugut, tassa kalaallit NUnaanni pissarititaasunik atuineruneq tassani pineqarsimavoq.

HR: Savaatillit allat peqatigalugit tamanut ammasumik allakkiorsimavusi Kuannersuarni aatsitassarsiortoqalernissaa aarlerigalugu. Tamanna nassuiaateqarfigisinnaaviuk?

AD: Oqarlanga, manna tikillugu aatsitassarsiorfiunngilaq – pilersaarununa! Uagut taama isigaarpugut.

Narsap eqqaani savaatillit ataatsimoorluta allakkiorsimavugut – pissutigalugu uagut ernumassatissaqarnerpaagatta qanitaaniikkattami – isumaqarpungalu savaatillit amerlasuut ernumasut.

HR: Sooq?

AD: Isuma naapertorlugu ernumassutissaqaqaagut – kisianni siullermik aatsitassarsiorfik ammasoq saffiugassanik qaqutigoortunik uranimillu paaaviusussaq pinngitsoorani mingutitsiffiusussaammat. Massakkut mingutitsinerup taassuma immikkortualuttortai eqqartortariaqanngilagut, aammami avatangiisinut qanoq sunniuteqarnissaa pillugu nalunaarusiaq suli saqqumminngimmalluunniit. Kisianni nunarsuarmi allami misilittakkat naapertorlugit nalunngereerparput arlaatigut mingutitsisoqarumaartoq; isumaqarpugullu maani kujataani nerisassanik tunisassiornerup peqatigisaanik uranisiortoqarsinnaanngitsoq.

Maani inuutissarsiuutigut, tassa naatitsineq, nunaateqarneq takornariaqarneq soorunalumi aamma aalisarneq piniarnerlu tamarmik pinngortitamit uumassusilimmit pinngorfeqarput. Aammalu nuna manna avataaniit ilisimaleriartorneqarpoq pinngortitatut saligaatsutut – soorlu attorneqarsimanngitsutut. Tamanna akornuserneqassaaq – soorlu Ipiutaq 15 km'eriinnaat Kuannersuarmi ungasissuseqarpoq. Maani najugaqaannassalluta toqqissisimanartissanngilarput. Aamma isumaqarpugut savat neqaa tuniniarsinnaajunnaassallutigu. Aamma isumaqarpugut takornariat maannassaassasut. Tamakkuupput uagut ernumassuteeranguagut – annilaanngatigaarpullu ingerlataq aallartippat Kuannersuarmiinnanngitsoq sumiiffilli aallat aamma ilanngunneqarumaartut – taamaalilluni aatsitassarsiornerup manna nuna tiguarumaaraa annilaanngatigaarput. Tassa aatsitassarsiorfissuaqarneq ammaanngitsoq . Tassa matuma – kujataani anersaaq aserorneqassasutut isigaarput.

HR: Paneqarpusi arf pingasunik ukiulik – Kuannersuarni aatsitassarsiorortoqalissapput panissi siunissaa qanoq issava?

AD: Panimma siunissaa pillugu kissaatituara tassaavoq pilluarluni inuujumaarnissaa – imatut takorluunngilara tamanna qanoq piviusunngortikkumaarneraa – nammineq inuunermini suliarerusutani nassaarissavaa. Kalaalliullunilu franskiuvoq – Kalaallit nunaanni inunngortoq. Ipiutaq kunngeqarfigaa – oqaloqatigigaangkulu takorloorsinnaanngilaa manna qimassallugu.

Manna qimattariaqalissagutsigu paasiuminaatsissaqaa – meerarpassuillu kalaallit amerlasuut najukkatik qimattariaqalertarpaat tamannalu sakkortuvoq - annilaangatigaaralu meeqqap tarninga taamaalilluni innarlarsinnaanera. Allaassagaluarpormi qaqqaq innermik anitsippat allatulluunniit ajunaarnersuaqarpat soorumami qimattariaqalersinnaavarput – taamaalilluni sorlat kipissapput – tamannalu kissaatigingeqara panitta misigissagaa.

HR: Tassa Kuannersuarni uranitalinnik aatsitassarsiornissaq ajunaarnersuartut isigivat?

AD: Immaqa sakkortugaluarpoq taamanna assersuutigissallugu. Tassami Narsaq kisimi tamatumani pineqarnaviannngilaq – nunali tamarmi sunnerneqassaaq - Inuit Kuannersuarni pilersarusiamut angertut eqqartorpaat ineriartornertut. Sunaana ineriartorneq pineqartoq ?

Isumaqarpunga kalaallit Nunaat pisuujusoq, imaaginnanngitsoq nunami iluani pisuussutai pillugit kisianni nunami inunnilu – pinngortitarlu ajunngitsorpassuarnik ulikkaarpoq nunamut ineriartuutaasinnaasunik. Isumaqarpungalu kalaallit kinaassusertik nassaareqqaartariaqaraat – allanit tiguarneqartinnatik.

Nunasiaataaneq uanga eqqartorsinnaanngilara kalaallit sinnerlugit kalaaliunnginnama – aammali isumaqarpunga nunasiaasimanermi ajortoqartarsimaqisoq, kalaallillu takorluugaat namminersortunngornissamik paasisinnaalluarpara qaqugumulluunniit tapersorsorusullugu; unali (Kuannersuarni aatsitassarsiorneq) namminiileriartornerunngilaq isigaaralu nunasiaatinngoqqinnertut.

HR: Sooq?

AD: Pissutigalugu: Angertut takorloorunikku aningaasanik pinnarujussuarfissatut – apeqqutaagami aningaarsarparujussuit qanoq aqunneqassanersut. Aningaasarpassuit atorneqassapput – aqulluarneqartariaqarput. Kalaallit ooriuterpasuaqalerunik immaqa kiffaannngissusertik annaassavaat. Nutaamik pinngittoorsinnaajunnaagaqassapput. Kalaallit inuusuttai tatiginerusariaqarpagut.

HR: AD Tassa avataanersunik tikeraarteqallattaajuarputit, uiillu panissilu sullippusi taakku nerisillugit najugaqartillugillu. Qanoq misigisimanarpa ilissiulluni ilungersorluni inuutissarsiut ingerlanniarlugu aamma qanittussinni aatsitassarsiorferujussuarmik pilersitsisoqarniarloq. Soorlu stressertarpisi?

AD: soorunami nanertisimanarpoq. Kisianni we have been doing ban about it ..? Unitsinniarsaarput. Aamma aaliangersimavugut taassuma anersaarput neriunnerpullu ipitissanngikkaa. Qanorluunniit pisoqassagaluarpud – uagut pilersitaqarsimavugut ...create something. Silarsuaarannguarput pilluarfippud –inuit tikilluaqqugit – pilluartinniartarsimavagut. Tikeraartigut tamarmik aallartarput qungujulallutik pilluarlutillu. – Paarlaasseqatigiinneq ilumoortoq pisarsimavoq. Qaqnorluunniit pisoqaraluarpat tamakku ilutsinni pigiuassavagut qanoq ililluta pinerpoq.

Savaatillit uagut pisunngilagut ajornartorsiutit pilernerannut – inuutissarsiutigut ingerlaterujuuinnaraluarpagut. Aamma imaattoqanngilaq savat qinngornernik ulorianartunik akullit avammut tuniniarneqarsinnaasut – sumiluunniit taamaattoqanngilaq. Eqqissisimatitaarusukkaluarpuq. Isumaqarpunga aatsitassat taakku nunamiitiinnarneqartariaqartut inuillu pilluarlutik maani inuinnarniarlik. Tassami isumaqarpunga ingerlanniakkap taama annertungaartigisup paasiuminaatsullu ukiorpassuarni kalaallit kamanaattoortissagaat atugarliortillugillu. Isumaqapungalu pinngortitaq uumassusilik upperalugu inuusaariaqartugut, nunallu iluaniittut uninngatiinnarlugit.

HR: National referendum

AD: NUnamik piginnittussaneq pillugu oqaloqatigerusukkaluarpakkit. Tassa maani nunamik pigisaqartoqarsinnaanngilaq. Tamannalu Frankrigimi soorlu ileqqutsinnit allaaneroqaaq. Tappavani nunamik pigisaqaruitpisiarisimasarnik nammineq qanoq atornissaa aaliangersinnaavat, kisianni soorunami inunnut tamanut atuuttumik piumasaqaatitaqarpat tamanna allaavoq. Naalakkersuisunit tigoqqinneqarsinnaavoq ...taava taarsiisffigititsisoqartarpoq.

Maani piginnginnatsigu tamanna assut nalornisoortitsisarpoq. Aap uanga isumaqarpunga kalaallit aperineqartariaqartut... Nuna inuit tamarmik pigivaat taamaattumik aperineqartariaqarput ilumut uranisiortoqassanersoq.

Qanittukkut paasivarput ...Naalakkersuisut GME
 nunaatigisatsinni...aatsitassanik misissueqqissaarnissamut
 akuerineqarsimasoq. Tamanna uatsinnut ilisimatitsissutaasimangilaq –
 qanorluunniit mikitigisumik ilisimatinneqarsimangilagut, aperineqaratalu.
 Isumaqarpugut tamanna skandaliusoq narrutsannartuusoq annertoq.

GME soqutigisai uatsinniit pingaartinneqarnerupput. Tassa paasivarput
 ...narsaammik ujaraajaaniarluta aaqqissuiniarluta marsimi
 qinnuteqaratta...aammalu takornariartitsisartuugatta kuunni tatsinilu
 tappavani qaqqap tunuani aalisartitsisalernissamik pilersaarutigisaqaratta –
 ilisimatinneqarpugut GME ujarlernissaa pingaartinneqarnerusoq.
 Taamaattumik narrujuummeqaagut assullu nalornilerluta siunissarput
 pillugu. Aamma taamatut iliorneq uatsinnik annertuumik
 ataqqinninnginnertut paasivarput.

Soorlu aamma maani savaatillit allat pisortanut saaffigineqatigisimasagut
 nunamik naatitsillutillu pigisaqartut aamma tullaarineqartutut
 misigisimapput.

Tamanna uggornaqaaq tassami pisortanik akuerineqarluta manna
 nunagissarparput savaateqarfigalugulu – aap – pisortanit
 tapersorsorneqartorujussuugaluarpugut.

Kisianni pissusissamisuunngittoqarpoq – ineritorneq eqqartussagaanni taava
 torersumik ingerlatsisoqartariaqarpoq. Qanoq aamma inuutissarsiutit marluk
 nunami ataatsimi pisinnaappat? Upperinngilarpulluunniit ...taamaattumik
 ajortoqarpoq – ajortoqaavilluni.